

Criteris per actuar: l'Evangelii Gaudium i el bé comú

Dm, 9/12/2014 per Josep Maria Car...

[Minoria creativa](#)

L'*Evangelii Gaudium* del papa **Francesc** és un [document de referència](#) que marca l'horitzó de futur per al conjunt de l'Església. El rumb a emprendre no és ni fàcil ni evident i, per descomptat, el papa no ho tindrà fàcil. Crec que aquesta Exhortació Apostòlica representa una aposta decidida per reprendre l'esperit del Concili Vaticà II en els seus aspectes més innovadors, oberts i esperançats.

S'ha escrit i dit molt sobre l'Exhortació i, sens dubte, a més d'un llenguatge senzill, clar i accessible, hi ha aspectes molt notables que cal destacar. Avui, voldria fer referència al capítol III sobre "El bé comú i la pau social". El papa, com a bon jesuïta, proposa "per avançar en aquesta construcció d'un poble en pau, justícia i fraternitat, quatre principis relacionats amb tensions bipolars pròpies de tota realitat social" (221). Aquests quatre principis per discernir la complexitat del món i orientar l'acció són els següents:

(1). El temps és superior a l'espai (222)

Jo no crec que el Sant Pare vulgui entrar en aspectes d'ontologia o metafísica, o en la Teoria de la Relativitat d'Einstein. Entenc que *Evangelii Gaudium* pren per espai el marc finit on se succeeixen els esdeveniments i la realitat que ens envolta. El temps, però, no té límit, és infinit i no condiona la nostra capacitat d'acció. Per això, afegeix, "donar prioritat al temps és ocupar-se d'iniciar processos més que de posseir espais" (223), és a dir, que per entendre el món i orientar l'acció ens cal treballar per a projectes a llarg termini, gestionant la "tensió bipolar entre la plenitud i el límit. La plenitud provoca la voluntat de posseir-ho tot, i el límit és la paret que se'ns posa al davant". Per això, cal mirar l'horitzó sabent renunciar a posseir-ho tot, a controlar-ho, a explotar-ho tot i, ans al contrari, aixecar projectes que puguin construir futurs millors.

(2). La unitat preval sobre el conflicte (226)

Aquest és un text adreçat, com tota l'Exhortació, a l'Església universal i a un món ple de conflictes i lluites. L'*Evangelii Gaudium* -sense voler defugir el conflicte, perquè, com reconeix, "no pot ser ignorat o dissimulat. Ha de ser assumit"- afirma que "si quedem atrapats en ell, perdem perspectives, els horitzons es limiten i la realitat mateixa queda fragmentada" (226). En aquest punt, hi ha referències a textos de la Conferència Episcopal del Congo, quan afirma que "La diversitat de les nostres ètnies és una riquesa (...) Només amb la unitat, amb la conversió dels cors i amb la reconciliació podrem fer avançar el nostre país". Aquestes afirmacions podrien projectar-se a altres indrets del món, i a alguns de molt propers. La lluita contra la opressió no només és necessària, sinó que a més és legítima, però no podem perdre de vista quelcom que vaig aprendre de la revista *El Ciervo* en els meus anys de formació universitària: per a un cristià, per damunt de les lluites de classe, hi ha la unitat derivada de la nostra condició de "fills de Déu" i germans. La recerca de la unitat no ens pot fer traïdors dels nostres ideals, però tampoc podem quedar-nos-hi presoners o que aquests ideals ens portin a l'odi i el ressentiment, base de totes les guerres.

(3). La realitat és més important que la idea (231)

Novament, no crec que el Sant Pare vulgui posicionar-se en temes filosòfics, decantant-se a favor d'Aristòtil i en contra de Plató. Amb tot, sens dubte, pren partit per acceptar el reconeixement de la realitat i "actuar" des d'ella. Afirmar que "existeix també una tensió bipolar entre la idea i la realitat. La realitat simplement és, la idea s'elabora. Entre les dues, s'hi ha d'instaurar un diàleg constant, evitant que la idea acabi separant-se de la realitat". Preval la realitat, preval el que és, preval el reconeixement, de vegades tossut, de la realitat que ens envolta. Tot projecte polític al servei del bé comú ha de partir d'aquesta anàlisi i d'aquest reconeixement de la realitat.

(4). El tot és superior a la part (234)

Cercar la integració, la totalitat i la universalitat forma part de l'orientació bàsica de l'acció transformadora: "L'evangeli té un criteri de totalitat que li és inherent: no acaba de ser Bona Notícia fins que no és anunciat a tots, fins que no fecunda i cura totes les dimensions de l'home, i fins que no integra tots els homes a la taula del Regne. El tot és superior a la part i per integrar les parts en un tot que és superior proposa la imatge del poliedre enlloc de l'esfera: "El model és el poliedre, que reflecteix la confluència de totes les parcialitats que en ell conserven la seva originalitat". El tot és superior, doncs, i integra les parts sense que aquestes es dilueixin i s'homogeneïtzin. En el poliedre, les parts mantenen la seva diversitat i la seva personalitat en el tot. Podem lluitar per millorar la nostra ciutat, el nostre poble, però sense oblidar que el tot és el nostre món. Hem de lluitar per un món que integri la diversitat i, fins i tot, per un tot que ens ajudi a saber actuar per orientar les prioritats de la nostra acció. La tensió entre l'acció local i global és indispensable i, al final, si entenc bé l'Exhortació, prima la perspectiva global.

En resum, aquests quatre criteris poden ajudar les nostres comunitats, grups de revisió de vida, fins i tot grups d'acció política, a saber discernir sobre la realitat més immediata i la nostra acció: actuar prioritzant el temps -els processos de canvi a llarg termini-, cercant la unitat i defugint la confrontació innecessària, prioritzant la realitat per damunt de les idees sense suficient contrast i, finalment, actuant localment sense perdre mai la perspectiva global.